

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Pogumno in odločno v '84. leto

Leto 1983 je že za nami. Ob zaključnem računu bomo matematično ugotavljali, kakšne rezultate smo dosegli. Zelo težko pa bomo sešteli vloženi

itd. Kljub temu pa so naši doseženi rezultati vredni vse pohvale.

Tako nam pove razveseljiv podatek, da smo pokrili uvoz z izvozom na konvertibilna področja kar z 1:2 v korist izvoza, s tem, da je ostal uvoz na isti ravni in končno smo častno izpolnili svoj letni plan z zmanjšanim številom zaposlenih.

V težkih pogojih našega trdega dela smo uspešno opravili svoj zrelostni izpit. Za eno dobljeno zmago smo zopet

lahko zaupamo v svoje lastne moči tako kot vedno doslej. Vsi si želimo več in več in tako je tudi prav.

Naše skupne in individualne želje pa skoraj vedno uredničujemo s svojim pridnim in vestnim delom. Dela pa bo gotovo dovolj in to je tudi trdno vodilo za naš še hitrejši osebni in družbeni napredek.

Bodimo ponosni, da lahko ustvarjamo doma, in da si ob delu gradimo trdne medsebojne tovariške in samoupravne

Seja delavskega sveta dne 24. novembra je bila že kar v duhu slovesa od 1983. in prihoda 1984. leta.

Določen je bil datum inventurnega popisa in imenovane inventurne komisije. Za novoletno obdaritev otrok smo Kometovci oddvojili iz sklada skupne porabe po 100.— din na zaposlenega, za upokojeince pa po 200.— din za vsako leto za posiltno v Kometu, razen tistim, ki so bili pri nas zaposleni manj kot tri leta.

Sprejeli smo delovni koledar za 1984. leto. Solidarnostno bomo delali v soboto, 14. januarja in 17. marca. Na kolektivni dopust pa se bomo odpravili 21. julija. Spočiti, če že ne fizično, pa vsaj psihično, se bomo vrnili zopet na delo 6. avgusta. In leto se bo vrtoglavo nagnilo k 1985.

Ne razmišljajmo, kako bo. Raje že sedaj napnimo vse sile, da bomo ob koncu leta ponosni ugotovili, da smo z rezultati poslovanja več kot zadovoljni, in da smo tudi mi prispevali k izboljšanju gospodarskega položaja v državi.

S. Z.

SREČNO, ČETUDI ZATEGNJENO!

Zadnja številka Vezila v letu 1983 je pred vami. Letos smo bili v aurednosti kar pridi in nismo zabušavali. (Lastna hvala — cena mala). Pogrešali smo vas, dragi bralci, spoštovani sodelavci. Malo ste se oglašali, navala vaših pisem ni bilo. Niti od spodaj niti od zgoraj. No, neposrednike že nekako razumemo, da se ne spravijo k pisanju. Saj veste: malce strahu, malce treme, malce naveličanosti, utrujenosti...

Pa nisem mislil o tem. Kaj bi jadikovali, saj priti skajo na nas z vseh vetrov, in če še tako napenjam skromne možgane, se ne spomnim skoraj nobene pohvale, spodbude, lepe, tople, človeške besede. Tiste zanosne, ki te ponese pod nebo, da pokranjsko zavriškaš!

V pretečenem letu so nas dobro zategnili, dobro so navili cene, dobro so nas zadepozitili in nam vabili v betice, da ne moremo pojesti več, kot smo pridela- li. Stara modrost, ki pa se je zasedrala na Balkanu šele leta 1983. Pozno, prepozno, vendar ne do skrajnosti, saj moramo izplavati iz te godlje, ki smo si jo sami (?) skuhati. Vsi. Vsi po vrsti.

Tako nas prepričujejo, mi pa nočemo tega dojeti. Ko se bomo na Silvestrovo stiskali, se poljubljaj in si izrekaj izguljeni „srečno“, bomo pozabili, kaj nam obljubljajo. Včasih je bil to raj, svetla prihodnost, zdaj govore o težkih časih. Naj pridejo kakršnikoli že, samo da se bodo privlekli.

Saj navezadnje ni vse v škatli, imenovani avto, ni vrag, da je. V lonec bomo vrgli manjši kos mesa, pa bo tudi dobro. Bo, če ne bomo pozabili kdaj pogladiti otroka po laseh, reči lepo besedo sodelavcu, staršem, prijateljem. Lepo bo, če bomo odvrgli delček svojega jaza, če bomo priznali, da živena ten svetu poleg nas še drugi ljudje: s svojimi problemi, skritimi željami, drobnimi kottički srca, ki nas potrebujejo.

Zategnjeno 1984. leto bo v tem primeru svetlo, no, vsaj sveilejše. To vam želi urednik, ki je v svojem uredništvu včasih bolj osamljen kot puščavnik v puščavi. Pa kaj!

trud, ki je bil v tiskanju naša letni uspeh.

Mnogokrat so trpeli živci, preganjali so nas roki in potrebno je bilo tudi podaljšano delo. Končno pa lahko ugotovimo, da so naši skupni napor (v glavnem) premagali vse napovedi o zelo težkem letu 1983.

Resnično smo stopili v leto 1983 z veliko negotovostjo. Predvsem glede oskrbe z reprodukcijskimi materiali. Nobenih jasnosti ni bilo o politiki cen, nadalje o delitvi deviznih sredstev, o možnem uvozu strojne opreme

močnejši in takšni moramo nadaljevati stabilizacijsko pot v letu 1984, ki je pred nami.

Ne bo nam lahko, toda opreti in verjeti moramo v svoje lastne sile in se v akciji konkretnih nalog poenotiti na vseh področjih. Noben člen v tej verigi ne sme popustiti in vse vjake moramo čvrsto pritruditi.

Ob nespremenjenih pogojih gospodarjenja, ki so veljali v preteklem letu, ni nobene bojazni za preplah. Truditi se moramo, da bo boljše in ne smemo že v naprej sprejeti napovedi za slabše. Brez strahu

odnose. Bodimo zadovoljni in srečni, da delamo v svobodi in miru, ki je za vsakogar najdragocenejša sreča tudi v prihodnjem 1984. letu.

Družbeno-politične organizacije, delegati samoupravnih organov in vsi najodgovornejši delavci za našo še boljšo skupno prihodnost v DO konfekciji „KOMET“ Metlika, iskreno čestitamo vsem zaposlenim ob vstopu v novo 1984. leto, hkrati pa vam želimo obilo novih uspehov, trdega dravja in kar največ osebne sreče.

DPO — KOMET

NAŠA ANKETA

Leto je znova naokoli, ljudje pa zopet delamo obračune o tem, kakšno je bilo, v čem bi bilo lahko še boljše, marsikdaj pa smo veseli, da ni bilo še slabše. Tudi delavci in delavke metliške Beti in tozda v Žakanju so razmišljali o pravkar iztekajočem letu, mnogi pa si niso mogli kaj, da ne bi pogledali še v prihajajoče. Pa jim prislunimo!

ŠTJEPAN SPUDIČ, pletilec v krožni pletilnici: „21 let sem že pletilec in moram reči, da je bilo iztekajoče se leto kar dobro, saj pomanjkanja materiala skoraj ni bilo. Menim, da je bilo leto lažje, kot so napovedovali v začetku. Tudi doma se mi je uresničilo vse, kar sem načrtoval. Če bo leto 1984 takšno, kot je bilo letošnje, bo kar dobro. Le cene ne bi smele tako rasti, pa plače bi morali dvigniti.“

ANA RADOŠ, čistilka v tozdu Metraža: „Leto 1983 ni bilo lahko, saj je bila velika draginja, a tudi vsega, kar bi potreboval, ni bilo moč dobiti v trgovinah. Pri nas doma imamo kmetijo, letina pa je izredno dobra, tako da se nam je vsaj tukaj uresničila želja.“

Problemi pa so in seveda bodo vsako leto, pa naj bo dobro ali slabo.“

MIRO PLAVETIČ, programer v računskem centru:

„Želeli smo si višje osebne dohodke, več miru v svetu, več dela in repromateriala, a se ni od tega uresničilo skoraj nič, posebno glede miru. V privatnem življenju? Zdravje je bilo dobro, stanovanjski problem pa je ostal nerešen. Bojim se, da bo prihodnje leto še slabše. Preveč je v naši družbi govorjenja „Treba bi...“.“

FRANJO GORŠE, mojster mehanik v tozdu Metraža: „Proizvodnja je v letošnjem letu dobro tekla, stroji so obnovljeni, materiala je bilo tudi dovolj, oskrba v trgovinah je slaba, cene pa previsoke. Tistim, ki imajo doma kmetije, je

nekoliko lažje, mi pa se moramo znati kakor vemo in znamo. Obetajo, da bo prihodnje leto še slabše, sicer pa nas vsako leto postopoma pripravljajo na slabše.“

ANICA MUC, pregledovalka surovega pletiva: „Čeprav

so v začetku leta govorili, da bo 1983. težko, mislim, da ni bilo tako. V življenju sem preživela še marsikaj hujšega. Če le nebo večjega pomanjkanja, bo, tako sem prepričana, tudi prihodnje leto dobro.“

ŽELJKO HERAK, izmenovodja v mokri apreturi: „Letošnje let je bilo težko, saj smo imeli tudi nepredvidene težave: ker na Hrvaškem ni bilo električnega toka, v barvarni ni bilo vode. Zato smo morali organizirati štiri izmene, kar se že dolgo ni zgodilo. Sicer pa vsako leto nezadržno pada tudi standard, vendar se mi zdi, da je bil letos ta udarec najtežji.“

FRANC ŽELJEZNIJAK, vodja izmene v suhi apreturi: „Če bo prihodnje leto takšno, kot je bilo letošnje, bomo lahko kar zadovoljni. Meni se je izpolnila velika želja — preselil sem se v lastno stanovanjsko hišo, za kar se moram seveda zahvaliti tudi delovni organizaciji, ki mi je priskočila na pomoč s kreditom.“

MARIJA JEZERINAC, personalna referentka v DSSS: „Delavci, ki so prihajali k meni, so večkrat potožili nad težkim življenjem, mislim pa, da bomo morali v prihodnjem letu še bolj zategniti pasove. Zame je bilo to leto naporno zato, ker sem z družino ves prosti čas preživela na gradbišču — gradili smo stanovanjsko hišo.“

MARICA FURJANIČ, šivilja v tozdu Žakanje: „Doslej je bilo dobro. Tako v tovarni kot doma, mislim pa, da bo prihodnje leto težje, kar se kaže že danes. Delati moramo namreč zelo natančno, ne sme biti niti za milimeter odstopanja. Takšnega dela doslej še nisva imeli, a kaj hočemo, če tako zahtevajo naši izvozniki.“

ANA RESJAN, šivilja v tozdu Žakanje: „Ja, pretekla leta so bila boljše od letošnjega, a si želim, da bi bilo 1984 vsaj takšno kot, 1983, in predvsem, da bi bil mir. Vse ostalo bo prišlo že samo po sebi.“

B. M.

Proizvodnja z agregatom

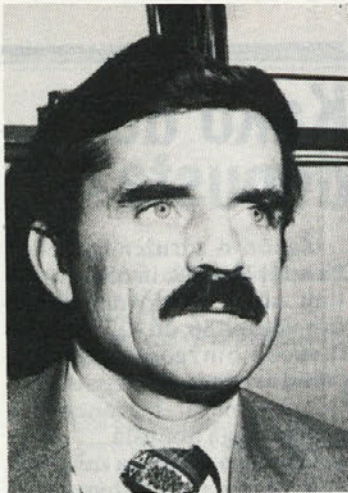
V Betinem tozdu v Žakanju so začeli s proizvodnjo v novi hali pred petimi leti. Takrat so zaposlili 50 delavk, ki so delale v metliški Beti, doma pa so iz vasi okrog Žakanja. Skoraj vse delavke, ki so jih zaposlili pozneje, pa so bile prej brez zaposlitve. Doma so v krajih od Ribnika do Kamanja, nekaj pa se jih vozilo iz Ozlja. Tako imajo danes zaposlenih okrog 200 ljudi in četudi je dela dovolj, so se že lani, predvsem pa v letošnjem letu, srečevali s težavo, ki so ji bili kos šele pred kratkim.

Že lani so na Hrvaškem večkrat odklapljali električni tok, a takrat zaradi tega večjih težav v proizvodnji ni bilo. Letos jeseni so se redukcije vrstile vsake tridni, zato so morale delavke, ki so delale v popol-

danski izmeniti, delati ponoči, kar pa ni imelo pravega učinka.

Zavoljo tega so se odločili za nakup lastnega 120 kW agregata, ki zadostuje današnjim potrebam tozda, kos pa bi bil tudi proizvodnji, ki bi bila za 50 odst. večja od sedanje. Po besedah vodje tozda Blagoje Tošeskega z agregatom, ki je v pogonu slaba dva meseca, nimajo večjih težav, zato pa lažje izpolnjujejo plan proizvodnje. V tem mesecu namreč delajo vse za izvoz, to pa so predvsem otroška, a tudi moška in ženska konfekcija.

„Pri našem izvozu gre za „lohn“ posel, trenutno pa delamo za firme Schober, Triumph in Adidas. Imamo toliko naročil, da lahko zapolnimo z „lohn“ poslom vse proizvodne zmogljivosti, vendar pa so z „lohn“ poslom tudi

Blagoje Tošeski: „Delavke, ki delajo za „lohn“ posel, bomo morali nagrajevati drugače, bolj stimulatивно.“

težave, ki so v Beti dobro znane. Za ljudi, ki izdelujejo izdelke za takšne vrste izvoz, bomo morali odkriti drugačen način nagrajevanja, saj delajo s finejšim materialom, manjše serije, imajo veliko novih artiklov.

Temu bo potrebno prilagoditi tudi strojni park, prepričan pa sem, da bodo delavke z drugačnim načinom nagrajevanja dosegle v tej proizvodnji takšne rezultate kot pri proizvodnji za domači trg, saj so vestne in posvečajo delu dovolj pozornosti,“ je prepričan direktor tozda Žakanje Tošeski.

Glede na veliko število naročil bodo začeli v Žakanju poleg sedanje hale graditi prihodnje leto še objekt s 1.200 kvadratnimi metri, tako da bodo v novih prostorih lahko zaposlili okrog 50 do 60 ljudi. Vendar pa so možnosti za zaposlitev tudi v šivalnici v Žakanju, saj je povprečna starost šivilj 24 let, zato jih je kar po 25 in več hkrati na porodniškem dopustu.

SEJA SINDIKALISTOV

S koncem 1983. leta smo na občnem zboru sindikata naredili obračun uspešnosti dela v preteklem letu. V poročilu, ki so ga pripravili člani izvršnega odbora OZZSS, so stekle besede o socialni politiki, nagrajevanju po delu, združevanju dela in sredstev, ustvarjanju večjega dohodka, programskih usmeritvah, odpravi neproduktivne režije in še in še. Vse tisto, kar na posameznih področjih nismo uspeli uresničiti do sedaj, bomo morali v prihodnje. Vsi skupaj, enotni v akciji in z optimističnim pogledom na prihodnost.

S. Z.

Boj proti alkoholizmu

Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri OK SZDL Metlika si je že pred leti zastavil akcijski program. Vključuje vse dejavnike družbenega življenja, ki se na kakršen koli način vključujejo v problematiko alkoholizma.

V preteklem letu smo se odločili za delo. Gremo po točkah:

1. Boj proti alkoholizmu terja celovito in usklajeno delovanje na vseh področjih.
2. V boj proti alkoholizmu v delovnih organizacijah se morajo vključiti vse strukture, zlasti sindikat, ki bi bil skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami nosilec akcije.
3. Delovne organizacije naj vodijo evidenco o osebah, ki uživajo alkoholne pijače. Te naj v sodelovanju s socialno in zdravstveno službo usmerjajo na ustrezno obliko zdravljenja.
4. Izpostaviti je potrebno vlogo in naloge odbora za varstvo pri delu.
5. Dosledno je potrebno izvajati kontrolo nad morebitnimi uživalci alkoholnih pijač in drugimi, ki prinašajo alkoholne pijače skrivaj.
6. Poostriiti je potrebno kontrolo bolniških dopustov zaradi alkoholizma.
7. Preko sredstev javnega obveščanja je potrebno širiti spoznanja o alkoholizmu in njegovih posledicah, organizirati je potrebno razne oblike predavanj itd.
8. V obratu družbene prehrane naj ne točijo alkoholnih pijač.
9. V okviru razpoložljivih kadrov je potrebno izdelati analizo o alkoholizmu v lastnih sredinah.

KO meni, da bi zaradi nujne povezanosti med strokovnimi službami poročale delovne organizacije o vsakem primeru, ki ga napotijo na zdravljenje proti alkoholizmu. pristojni socialni službi SIS socialnega skrbstva Metlika, kajti dogajalo se je, da so bile službe seznanjene šele takrat, ko je alkoholik prekinil z zdravljenjem.

Poudariti želimo, da se alkoholizem vedno bolj razširja med mladimi, kar opozarja in nas mora spodbuditi k aktivnostim. Osnovne organizacije ZSMS naj izdelajo, oz. vključijo v svoje programe tudi boj proti alkoholizmu, organizirajo naj predavanja s tega področja. Spoznanja o alkoholizmu in problemih, ki se kažejo tako v družinskem kot delovnem okolju, pa naj širijo tudi z ustrezno literaturo.

Pri svojem delu se lahko obračajo ali na pristojne strokovne službe v občini (zdravstvo, socialno varstvo) ali celo direktno na koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji.

Milica Janžekovič

Med šolskim letom morajo učenke Srednje šole tekstilne usmeritve opraviti tudi osemdeset, oziroma stodvajseturno proizvodno delo. Po pogovorih z inštruktorji so učenke prizadevne in delovne, same pa menijo, da bi jih bilo treba še bolj zaposliti. Učenke opravljajo proizvodno delo po v naprej določenem programu. Na sliki sta inštruktorica Anica Štubler in učenka Anica Starašinič. (Foto: A. B.)

Kako do dopusta?

Zakon o združenem delu v členih 179., 189. in 652., kakor tudi zakon o delovnih razmerjih v členih 86. do 102., določata spodnjo in zgornjo mejo pravice do rednega letnega dopusta, izrednega plačanega in neplačanega dopusta.

Omenjena zakona zavezuje ta organizacije združenega dela, da konkretizirajo v svojih samoupravnih aktih ta vprašanja. Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti, določajo delavci svobodno in enakopravno s samoupravnimi splošnimi akti, ki ne smejo biti v nasprotju z zgoraj citiranimi zakonoma. Tako sprejeti samoupravni akti imajo zavezujočo, lahko bi rekel zakonsko moč, in so obvezni za vse zaposlene v tej delovni organizaciji.

Zakon določa, da letni dopust traja najmanj 18 in največ 30 delovnih dni v posameznem koledarskem letu, ne glede na to ali dela delavec poln delovni čas ali krajši delovni čas od polnega.

V posebnem poglavju zakon obravnava delavce, ki delajo v posebnih delovnih pogojih (te pogoje pa našteva) in ker v naši DO ni teh delovnih pogojev, ne bom obravnaval teh pravic do povečanega letnega dopusta.

Omenjam pa tisto poglavje istega zakona in člena, ki dopušča delovni organizaciji, da določi v samoupravnem splošnem aktu o delovnih razmerjih pravico do povečanega letnega dopusta do največ 5 delovnih dni, kar pomeni, da lahko traja letni dopust največ 35 delovnih dni. Zakon taksativno določa,

da so do povečanega dopusta upravičeni samo delavci, ki so stari nad 50 let in ne glede na starost delavci, ki jim je priznana najmanj 60% (invalidnost) telesna okvara, delavci invalidi, ki imajo pravico do skrajšanega delovnega časa, ter delavci, ki negujejo in varujejo težje telesno ali duševno prizadeto osebo.

Iz dikcije zakona nedvomno izhaja, da letni dopust traja največ 30 delovnih dni v posameznem koledarskem letu, oziroma največ 35 delovnih dni za delavce, ki so omenjeni v tem poglavju. Največ nejasnosti se pojavlja pri tistih delavcih, ki bi glede na skupno delovno dobo, dodatke na odgovornost, izobrazbo, socialne in druge kriterije, imeli pravico do večjega dopusta od 30 delovnih dni.

Ker je zakon dopust omejil do največ 30 delovnih dni, tisti delavci, ki imajo 30 let delovne dobe in na podlagi tega 30 delovnih dni dopusta, ne morejo koristiti nobenih dodatkov (na odgovornost, izobrazbo, socialne in druge kriterije).

Dopust nad 30 delovnih dni lahko koristijo skladno določbam pravilnika o delovnih razmerjih samo tisti delavci, ki izpolnjujejo posebne pogoje, našteje v citiranem odstavku (starost nad 50 let, invalidnost itd).

Ker pa zakon dopušča možnost do večanega dopusta do 5 delovnih dni, so delavci DO Komet sprejeli, da to povečanje znaša 3 dni. Iz tega izhaja, da v DO Komet nimajo pravice do večjega dopusta od 33 delovnih dni.

Zakonska določila in sprejeti samoupravni akti so jasni, vendar dopuščam možnost, da tehnika obračunavanja in vodenja evidence o koriščenju dopustov ni jasna, in da lahko pride do pomote. Pomote pa ne smemo posploševati. Vse nejasnosti je potrebno razčistiti in napake popraviti. Menim, da je potrebno, ko ugotovljamo svoje pravice, prebrati vsa določila v samoupravnih aktih in zakonih, pa tudi pravno razlago in sodno prakso, ki ureja to področje.

Še nekaj besed o pravici koriščenja sorazmernega dela dopusta, za tiste delavce, ki v koledarskem letu ne pridobijo pravice do letnega dopusta in obračunavanja prostih sobot v dopust. Delavec, ki v tekočem koledarskem letu ne pridobi pravice do letnega dopusta, dela manj kot 6 mesecev, ima pravico do sorazmernega dopusta, ki se odmeri v skladu z dolžino delovne dobe v omenjenem letu in znaša (v Kometu) od 1 do 8 delovnih dni za delovno dobo od 1 do 5 mesecev.

Letni dopust je določen z delovnimi dnevi. Ne glede na to ali se v tednu dela 5 ali 6 dni, se štejejo glede na določbo četrtega odstavka 63. člena ZDR vsi dnevi, razen nedelj kot delovni dnevi, torej tudi sobote in je pri določanju trajanja dopusta oziroma pri določitvi števila delovnih dni za dopust treba šteti tudi sobote, ne glede na to, ali se ob sobotah dela ali ne. Pripominjam, da je ustavno sodišče SRS odločilo skladno zakonom, da se v letni dopust vračunavajo sobote tudi tistim delavcem, ki imajo vse sobote proste, ker se sobota šteje (63. člen ZZZ) kot delovni dan.

... da v zadnjem času vse več pozornosti posvečamo inovatorstvu in izumiteljstvu. Kako je s to rečjo pri nas, bomo ilustrirali z naslednjim podatkom. Od leta 1970 dalje je v Jugoslaviji upadlo število patentov na manj kot četrtino. Enako je tudi v Sloveniji. Leta 1977 smo v naši republiki registrirali samo 11 patentov, leta 1968 pa 48.

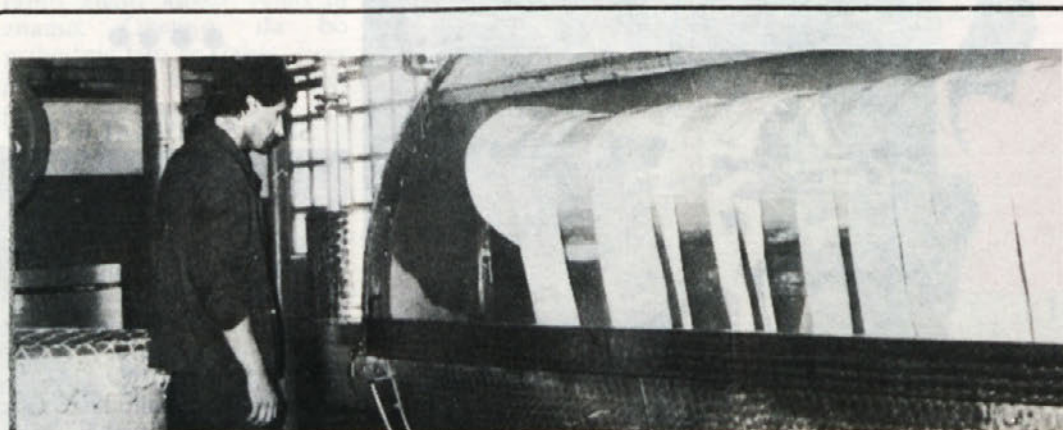
... da se skoraj v vseh gospodarstvih rast proizvodnje sklada z rastjo patentov. Pri nas je narobe. V zadnjih desetih letih smo dosegli porast bruto proizvoda za več kot 70 odstotkov, patenti pa so se zmanjšali za več kot 71 odstotkov. Takšen pojav je v svetu edinstven in ne kaže nikakršne zakonitosti. In kako je s tem v Beti? Bo kdo prijel za pero in obelodanil podatke?

... da smo okoli leta 1960 potrebovali za tisoč patentov samo tri leta, sedaj pa kar dvaindvajset let. Pri nas pride danes en patent na 108.700 zaposlenih, leta 1960 pa je prišel en patent na 19.700 zaposlenih. Povedamo drugače: poslabšali smo se kar za petkrat.

... da je nad devet tisoč naših znanstvenikov in raziskovalcev dalo od sebe v treh letih le tri patente! Podatkov za Albanijo, na srečo, nimamo!

... da je bil član predsedstva SFRJ Cvijetin Mijatović pred kratkim v afriški državi Sierra Leone. Tam se je srečal z 20 uglednimi strokovnjaki, ki so študirali pri nas. Pritožili so se, da smo jih v njihovi drugi domovini povsem pozabili. Nihče jim ne pošilja časopisov in strokovnih revij, na katere so se naročili, nihče jim ne odgovori na predloge za poslovno sodelovanje. Po vojni je na naših šolah študiralo približno 30.000 tujih študentov. Če ravnamo z vsemi tako, se želje našega gospodarstva, da bi se kar najbolj povežali in izvažali v tako imenovani tretji svet, zagotovo ne bodo uresničile.

... da je bil skupni prihodek jugoslovanskega gospodarstva do konca letošnjega septembra za 39,9 odstotka večji kot lani. Ta dokaj ugoden rezultat pa plod večje uspešnosti gospodarjenja in produktivnosti,

RADI IMAJO SVOJE DELO — Najtežje delovne razmere v metliški Beti imajo delavci v barvarni, a se ne pritožujejo, saj vedo, da je takšna narava njihovega dela. Nasprotno, svoje delo imajo zelo radi, kar izhaja že iz tradicije, iz časov, ko so bile razmere v barvarni mnogo težje kot danes, in ko so delavci vedeli, da bodo zmogli napore le s pridnostjo in slogom. Takšni so ostali do danes in takšen je tudi Josip Brinac iz tozda Metraža, ki v mokri apreturi nadzoruje beljenje bombaža. (Foto: B. M.)

Poslej več anket

„Ne postajamo pametni od tega, kar smo slišali, temveč od tega, kar smo doživeli“ (Karl Glörsen)

Zakon o usmerjenem izobraževanju je zahtevo, da mora vsak vzgojno-izobraževalni program za pridobitev izobrazbe vključevati tudi usposabljanje z delom in za delo, dal delu v neposredni proizvodnji poseben pomen. S proizvodnim delom v OZD želimo doseči:

- c — aktivno vključevanje učenca v neposredni proizvodni proces,
- njegovo spoznavanje proizvodnega procesa, organizacije dela in vloge udeležencev v tem procesu,
- neposredno spoznavanje samoupravnih odnosov, njih vrednotenje ter povezovanje teorije s prakso,
- spoznavanje značilnih del in nalog v usmeritvi, kar naj učencem pomaga pri opredelitvi za eno od smeri strokovnega izobraževanja in usposabljanje v okviru usmeritve,
- razvijanje odgovornega odnosa do dela in sodelavcev, delovnih navad, samostojnosti, iniciativnosti in kritičnosti,
- razvijanje ljubezni do dela in trajno potrebo po iskanju novih oblik dela,
- spoznavanje in uporabljanje pravil varstva pri delu ter osebna varovalna sredstva in opreme.

Na podlagi samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih pri skupnem izvajanju vzgojnoizobraževalnih programov v tekstilni tehnični usmeritvi, ki so ga podpisale DO Beti Metlika in Črnomelj, Komet, Novoteks in Labod z našo šolo, je šola lahko organizirala proizvodno delo skupaj z vodstvi omenjenih DO, izdelali smo operativni načrt, s katerim so bila določena dela in naloge za izvajanje proizvodnega dela. Izbrana dela in naloge so bila določena na podlagi psihofizičnih sposobnosti in razvojni stopnji učencev. Število ur, ki je predvideno za proizvodno delo, je odvisno od smeri izobraževanja — stopnje zahtevnosti — in letnika.

V naši šoli se učenci izobražujejo v okviru usmerjenega izobraževanja za:

- pomočnika tekstilnega konfeksionarja (II. stopnja zahtevnosti) po skrajšanem programu srednjega izobraževanja,
- tekstilnega konfeksionarja I (III. stopnja zahtevnosti),
- tekstilnega konfeksionarja II (IV. stopnja zahtevnosti) po programu srednjega izobraževanja.

Tako traja proizvodno delo od 80 do 120 ur. Letos že tretje leto srečujete naše učence v proizvodnji v Betinih TOZD v Črnomlju in Metliki, Kometu in Novoteksu. Pred vami so anketa vprašanja, ki sem jih sestavila z namenom, da ugotovim, kako so se naši učenci vključili v proizvodno delo, kako svoje delo opravlja vodstvo posamezne TOZD, v kateri so učenci na proizvodnem delu in inštruktorji, kaj mislijo o šoli, o proizvodnem delu in o možnosti izboljšav.

HURA, KNJIŽNICA!

Govori se in kjer je govor, so (naj bi bila) tudi dejanja. Govori se, da bo urejena v Beti knjižnica, ki bo služila vsem zaposlenim. V njej bodo shranjene in na posodo knjige s strokovno literaturo, učenec srednje šole pa si bodo tu izposojali knjige za čtiva in za lastno veselje.

Kako bo vse potekalo, še ni popolnoma razjasnjeno, pomembno pa je, da se zadeva premika. Naprej in ne po rakovo nazaj.

Ko bo zadevščina urejena, vas bomo pravočasno opozorili in ni vrag, da ne bo pričelo segati po knjigah več ljudi. Sramotno malo se namreč bere, v knjigah pa je, ne pozabimo, shranjena vsa modrost človeštva.

Kako se nam je moglo zgoditi, da smo pozabili na to?

Anketo so izpolnjevali učenci, ki so bili v letošnjem šolskem letu še na proizvodnem delu, in sicer je bilo anketirancev 103.

1. Ali si zadovoljen z izbiro usmerjenosti, ki jo nudi naša šola?

- a) da 75%
- b) ne 8%
- c) delno 17%

2. Ali je predhodno pridobljeno znanje iz teoretičnih predmetov pomagalo pri uvajanju v proizvodno delo?

- a) da 50%
- b) ne 10%
- c) delno 40%

3. Ali smatraš, da je uvajalni seminar potreben?

- a) da 48%
- b) ne 16%
- c) ne vem 36%

4. Si si ustvaril dovolj dobro sliko o DO in TOZD glede organiziranosti (samoupravne organiziranosti — delavski svet, sindikat, partija, mladinska organizacija) poslovne organiziranosti?

- a) da 26%
- b) ne 32%
- c) delno 42%

5. Na kakšen način so te sprejeli delavci v neposredni proizvodnji?

- a) zelo dobro 40%
- b) dobro 45%
- c) zadovoljivo 15%
- d) kot, da me ni —
- e) slabo —

6. So vam inštruktorji v neposredni proizvodnji dovolj pomagali pri izvrševanju zastavljenih del in nalog?

- a) veliko so se ukvarjali z nami in nas uvajali v delo 59%
- b) skrbeli so za delo, vendar nas niso zainteresirali za naj 35%
- c) raje bi videli, da nismo prisotni v proizvodnji 6%

7. Si bil s svojim delom na proizvodnem delu zadovoljen?

- a) da, pridobil sem si dovolj praktičnega znanja 68%
- b) ne, nisem opravljal planiranih del in nalog 17%
- c) ne vem 15%

8. Kaj smatraš o oceni, ki si jo pridobil na proizvodnem delu?

- a) sem zadovoljen 86%
- b) nisem zadovoljen 14%
- c) ne vem, mi je vseeno —

9. Smatraš, da je proizvodno delo koristno, takšno kot je ali ne?

- a) da, na proizvodnem delu sem se naučil veliko novega in združil teoretično znanje s praktičnim 7%4

b) zdi se mi, da je proizvodno delo izguba časa 3%

c) ne vem 23%

10. Tvoji predlogi za izboljšavo proizvodnega dela

a) so bili dani konkretni predlogi 27%

b) niso bili dani predlogi 73%

Če preanaliziramo odgovore anketirancev, se lahko zamislimo nad odgovori predvsem na naslednja vprašanja: tri, štiri, šest, sedem, devet in deset. Mislim, da bi se morali odgovorni v DO oziroma v TOZD bolje pripraviti na uvajalni seminar, na katerem bi pokazali samoupravno poslovno in tehnološko organiziranost organizacije. Proizvodno delo se opravlja že tretje leto (Odgovori anketirancev: „...uvajalni seminar naj bi bil bolj zanimiv, ne pa vsako letoisti, saj je veliko nezanimivih tem. Želimo si izvedeti o možnosti pridobitve štipendije in zaposlitve- prikaz dejavnosti mladinske organizacije, delavskega sveta in drugo- lahko bi se udeležili kakšnega sestanka...“)

Po mojem mnenju je prevelik procent kritičnih odgovorov anketirancev pod pod6. točko ankete, ki kaže na nezainteresiranost inštruktorjev za usposabljanje in doseganje željenega znanja učencev. Moramo se zavedati, da bodo ti učenci čez leto ali dve v vredni proizvodnji in od njihovega znanja ter usposobljenosti bo odvisna realizacija plana in s tem tudi našega zaslužka. Pri tem moram opozoriti, da inštruktorji niso toliko krivi za tako stanje, temveč vodstva v DO, oziroma TOZD, saj se inštruktorji ne ukvarjajo samo z učenci, temveč jih je glavna skrb proizvodnja in doseganje plana, kar je povsem razumljivo.

Kakšen naj bo inštruktor, da dosežemo kvaliteto in v zadovoljstvom opravljenem proizvodno delo učenca, kaže odgovor anketirancev, ki je opravljala proizvodno delo v Kometu: „Inštruktorica je bila z menoj prijazna in vsako delo, ki mi ga je pokazala, je razložila, in z veseljem sem ga opravljal.“ Mislim, da bi bilo zelo pozitivno, če bi v konfekcijskih TOZD našli človeka, ki bi se ukvarjal samo s temi učenci, jih uvajal v delo, vadil, kontroliral in ocenjeval. Potrebno bi bilo tega človeka tudi primerno nagraditi. Le v tem primeru bi se izognili vsem nezaželenostim, ki spremljajo sedanje proizvodno delo.

Z vprašanjem: „Tvoji predlogi za izboljšavo proizvodnega dela,“ sem skušala vzbuditi v učencih ustvarjalnost za oblikovanje proizvodnega dela in s tem tudi učnega procesa. Mislim, da lahko skupaj z razmišljajočim kreativnim učencem pripravimo proizvodno delo in s tem tudi učni proces tak, da bo učencem blizu, in da bo vžljubil stroko in delo v stroki.

Nekaj predlogov, ki so jih napisali učenci:

- želja po stalnem delu in zaupanje v njihovo delo,
- spremljanje pravilnosti izvajanja del in same kvalitete dela,
- izdelava celotnega programa del in nalog za vse letnike tako, da se dela ne bi ponavljala iz letnika v letnik.

V šoli smo se odločili, da bomo proizvodno delo vsakoletno analizirali v obliki takšne ali podobne ankete, ugotovili, kako dosegamo želene cilje ter kaj moramo v vsebinskem in organizacijskem pogledu v bodoče še spremeniti.

Organizator proizvodnega dela na šoli: Marjetka Sever

ampak dvigovanja cen in inflacije.

... da smo skušali s številnimi ukrepi gospodarske politike odvrniti gospodarstvo od prevelikega izkoriščenja bančnih posojil. V devetih mesecih je združeno delo najelo za dva tisoč sedemsto milijard posojil, oziroma za 31 odstotkov več kot lani. Hkrati so se za 38 odstotkov povečale tudi kratkoročne zadolžitve.

... da kažejo rezultati 9-mesečnega obračuna zelo visoke izgube. Negativni poslovni saldo znaša 92,6 milijarde dinarjev in je skoraj za 75 odstotkov večji kot lani.

... da se vse več delovnih organizacij srečuje z nelikvidnostjo. Zaradi izgub, obresti, restriktivne denarno-posojilne politike, rasti zalog nedokončanega blaga, odplačevanja dolgov, tujih posojil in neplačanih računov. S pomanjkanjem denarja se je soočilo 6368 TOZD z 1,4 milijona zaposlenih.

... da so se povprečni osebni dohodki povečali za 23,9 odstotka. Znašali so 14.292 dinarjev. Najnižji osebni dohodek so imeli v povprečju ročni delavci — 12.266 din, na vrhu seznama najbolj plačanih delavcev pa so še vedno zaposleni v letalskem prometu in prejemale 22.412 dinarjev.

... da bo morala Jugoslavija v prihodnjem letu odplačati 5,3 milijard dolarjev za dolgoročna in srednjeročna posojila. To je kar 54 odstotkov načrtovanega deviznega priliva od izvoza blaga in storitev. Obveznosti Slovenije so v tem približno 470 milijonov dolarjev (to je 9 odstotkov celotnih anuitet Jugoslavije), kar je 30 odstotkov načrtovanega deviznega priliva (letos 20 odstotkov). Čeprav za prihodnje leto načrtujemo 800 milijonov dolarjev suficita v plačilni bilanci SFRJ, ne bo mogoče zagotoviti sredstev za poravnavo vseh obveznosti, ne da bi to bistveno vplivalo na proizvodnjo in družbeni proizvod in seveda vse oblike porabe. Da bi ohranili še kolikor toliko vzdržno ravnovesje, bo tudi za 1984. leto potrebno zunanje posojilo v višini okrog 3 milijarde dolarjev.

JUBILEJ V SLIKAH

ŠT 1: Glavni direktor Miroslav Štimac je govoril jubilentom in gostom. Poudaril je prispevek delavcev k razvoju Beti. Napredek ni bil majhen in čutiti ga je na vsakem koraku. Ne samo v Beti, ampak tudi v Metliki. Beti je prerasla lokalne okvire, je gigant s tisoč osemsto zaposlenimi. Sleherni je vtikal kaj v družino, ki se imenuje Beti.

7

2

ŠT 2: Metliški mešani pevski zbor Beti, vodi ga France Milek, je pel ubrano in lepo. Brez tega zbora bi si že težko zamisljali naša praznovanja.

ŠT 3: Bevc, Vujasinovič, Jankovič — resno poslušanje. Človek bi po posnetku sklepal, da so na kolegiju in ne na proslavi. Resnost.

6

ŠT 4: Recitatorka iz Srednje tekstilne šole. Prebrala je delavsko pesem in prisotni so se zamislili nad pretečenim časom. Hitro mineva.

5

ŠT 5: Priznanja in denarne nagrade so podeljevali: Tone Matjašič, Dušan Rus in Miroslav Štimac. Se pravi: predsednik delavskega sveta, sindikalist in glavni direktor. „Glava“ delovne organizacije.

4

ŠT 6: Za želodce so skrbele kuharice. Pohvale so letele na vse strani. Kdor zna, ta zna.

3

ŠT 7: Napovedovalka je bila šarmantna Majda Vardijan. V programu pa je sodeloval tudi oktet Vitis, ki pa ga nismo ujeli na trak. Za popoldanski ples je skrbel ansambel Galebi. Marsikdo si je „znučal“ noge do kolen in čez. (Foto: Branko Matkovič)

ANALIZA BOLNISKIH IZOSTANKOV

V metliški občini imamo že nekaj časa težave z dokaj visokim odstotkom bolniškega staleža. Zaskrbnjuje je zlasti dejstvo, da je bilo v prvih devetih mesecih dnevno povprečno odstotnih 4,35% zaposlenih, kar je 18,21% več kot v enakem obdobju lanskega leta. Do 30 dni bolniške je bilo v devetih mesecih leta 1983 kar za 7,62% več dnevno nezmožnih za delo, nad 30 dni pa kar za 46,94% več kot lani.

Ker pa cca 1/3 zaposlenih v metliški občini predstavlja delavci Beti in ker se zavedamo, da so ti izostanki resno breme tudi za delovni kolektiv, podajamo analizo o bolniških izostankih v naši DO.

PRIMERJAVA BOLNISKIH IZOSTANKOV V DO BETI V LETIH 1982—1983 (od 1. 1. do 30. 9.)

Pri pregledu bolniških izostankov v letu 1983 (od 1. 1. do 30. 9. 1983) smo ugotovili, da smo v Beti zaradi bolniških izostankov izgubili 34933 delovnih dni ali 279.624 delovnih ur, kar pomeni, da je bilo dnevno odsotnih 176,5 delavcev (9,6% zaposlenih). V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta se je število bolniških izostankov zmanjšalo za 928 dni (2,6%). V letu 1982 je bilo namreč dnevno odsotnih 181 delavcev ali 9,9% zaposlenih.

K številu odsotnih delavcev je največ prispeval porodniški dopust (13254 delovnih dni ali 106.032 delovnih ur oz. je bilo dnevno odsotnih 70 delavcev). Razumljivo je, da je ta odstotek največji v TOZD, kjer so zaposlene pretežno ženske in TOZD, kjer je starostna struktura zaposlenih žena sorazmerno nizka. Na prvem mestu po izostankih je TOZD otroške konfekcije Žakanje (dnevno 18 delavcev), sledi konfekcija Črnomelj (dnevno 14 delavcev), na tretjem mestu pa je TOZD Kodranka in volna (dnevno 9 delavcev).

V primerjavi z letom 1982 je % porodniških dopustov nižji. V devetih mesecih 1982 leta je bilo dnevno odsotnih v Beti zaradi porodniške 79 delavcev ali 4,3% zaposlenih.

Poleg porodniških dopustov, za katere smo že ugotovili, da so po številu vzrokov na prvem mestu in ki niso zaskrbnjujoči, največji problem predstavljajo bolezni oz. bolniška do 30 dni. V primerjavi z letom 1982 so v letošnjem letu narasle kar za 1988 delovnih dni ali 13,8%. Izstopajoča sta zlasti TOZD Konfekcija Metlika, kjer je dnevno zaradi bolniške do 30 dni odsotnih 12 delavcev in kodranka in volna, kjer jih na delo ne pride dnevno 14. V konfekciji odsotnost sicer pada, medtem ko v kodranki in volni raste.

Vzroki za odsotnost so različni, izstopajo pa bolezni gibalnega sistema, vezivnih tkiv in bolezni dihalnega sistema.

Bolniška nad 30 dni je v padanju, saj je v primerjavi z lanskim letom manjša za 21,2% (905 delovnih dni). Viden porast je le v TOZD Konfekcija Dobova.

Nega, spremstvo družinskega člana je opredeljeno posebej. Letos sicer nižje kot predhodno, izstopajoče pa je zlasti v TOZD, kjer je tudi porodniška največja.

Zaradi vzroka nesreče na delu in na poti na delo so v primerjavi s skupnim številom odsotnosti z dela na zadnjem mestu. Tako v letu 1982 kot 1983 sta bila dnevno odsotna 2 delavca.

Število izgubljenih delovnih dni zaradi bolniške je bilo v letu 1983 sicer največje v mesecu februarju, vendar ugotovitve v prejšnjih letih kažejo, da je le-ta največja meseca marca in septembra.

Bolniški izostanki so kljub upadnju še vedno zaskrbnjujoči, predvsem zaradi lažnih bolnikov, ki izkoriščajo bolniško odsotnost.

Smatramo, da je največ neupravičenih izostankov predvsem pri bolniških izostankih do 30 dni. Zdravstvena služba je tu velikokrat nemočna, saj dobe delavci bolniško pri različnih zdravnikih v okviru zdravstvenega doma, pa tudi diagnoze so velikokrat takšne, da njihove resničnosti ni možno takoj ugotoviti.

Ravno tako se moramo zavedati, da bi se število zamujenih delovnih dni zmanjšalo, če bi ob delu upoštevali vse varstvene ukrepe, kot so n.pr. nošenje ortopedske obutve, zaščitno vato za ušesa ipd. S tem bi bistveno vplivali na preprečevanje bolezni živčnega sistema in čutil, krčne žile, bolezni gibalnega sistema in vezivnega tkiva, ki predstavljajo visok odstotek vzrokov za odsotnost z dela.

Odločilno vlogo pri odkrivanju lažnih bolnikov pa imajo nedvomno ožji sodelavci. S prvim odnosom do dela, z odpravo lažne solidarnosti v medsebojnih odnosih pa lahko naredimo največ.

VIDA ŠEGINA

SPRETNE KUCHARICE — Kuharice v naši delovni organizaciji pripravijo vsak dan okoli 1400 obrokov, od tega 800 dopoldne, 300 popoldne ter ponoči od 50 do 60. Ko smo jih obiskali, so tri izmed 11 kuharic, kolikor jih dela v treh izmenah, pripravljale polnjeno papriko, sarmo in pire krompir, poleg tega pa še okoli 100 dietnih obrokov s špinačo, hrenovkami in pire krompirjem. Na fotografiji: Ana Šuštaršič, Martina Štubljar in Zvonka Palčič.

Tabela 1: Odsotnost iz dela zaradi bolniške v dnevih leta 1982 (jan. — sept.)

	bolniška do 30 dni	bolniška nad 30 dni	porod. dopust	nega spremstvo	nesreče na delu	skupaj	brez porodniške
KiV	2163	553	1156	254	113	4239	3083
Metraža	1709	433	689	133	161	3125	2436
Konf. M	2494	639	2733	640	40	6546	3813
K. Črnom.	1947	1080	2390	681	50	3948	3558
K. M. peč	628	362	822	332	—	2144	1322
K. Dob.	1128	206	1607	630	33	2604	1997
K. Žak.	1211	149	3893	265	7	5525	1632
DSSS+IC	1233	846	2385	265	21	4750	2365
Skupaj:	12513	4268	15675	3000	425	35881	20206

Tabela 2: Odsotnost iz dela zaradi bolniške v dnevih leta 1983 (jan. — sept.)

bolniška do 30 dni	bolniška nad 30 dni	porod. dopust	nega spremstvo	nesreče na delo	skupaj	brez porodniške	
KiV	2460	349	1723	302	96	5260	3537
Metr.	2263	486	975	244	133	4101	3126
Konf. M.	2304	545	1270	665	77	4861	3591
Konf. Č.	1901	398	2809	465	15	5588	2779
K. M. peč	770	62	629	360	15	1836	1207
K. Dob.	1471	627	956	647	31	3732	2776
K. Žak.	1551	392	2507	325	48	5833	2316
DSSS+IC	1481	474	1385	383	29	3752	2367
Skupaj	14901	3363	13254	3391	444	34953	21699

Tabela št. 3: Dnevna odsotnost delavcev zaradi bolniške leto 1983 (od 1. 1. do 30. 9. 83) (v delavcih)

	13,9	1,9	8,7	1,5	0,4	26,5	17,8
KiV	13,9	1,9	8,7	1,5	0,4	26,5	17,8
Metraža	11,4	2,4	4,9	1,2	0,6	20,7	15,7
Konf. M.	11,6	2,7	6,4	3,3	0,3	24,5	18,1
K. Črnom.	9,6	2,0	14,1	2,3	0,07	28,2	14
K. M. peč	3,8	0,3	3,1	1,8	0,07	9,2	6
K. Dobova	7,4	3,1	4,8	3,2	0,1	18,8	14
K. Žakanje	7,8	1,6	17,7	1,6	0,2	29,4	11,6
DSSS+IC	7,4	2,3	6,9	1,9	0,1	18,9	11,9
Skupaj	73,2	16,9	66,9	17,1	2,2	176,5	109,5

... da je letošnji devizni dohodek okoli 10 milijard dolarjev. Tako bo letošnji deficit tekoče plačilne bilance s konvertibilnim področjem od 300 do 400 milijonov dolarjev. Zmanjšanje letošnjega deficita je ugodnejše, še posebej, če vemo, da je bil lani milijardo 430 milijonov dolarjev. Do konca oktobra letos je bil naš izvoz v razvite zahodne države za 28 odstotkov večji kot lani.

... da so podatki zadnjega popisa nadvse zanimivi in se berejo kot napeta kriminalka. Najzanimivejši podatek govori o zmanjšanju deleža kmetijskega prebivalstva od 39 na 20 odstotkov. Jugoslovanov nas je 22.424.711, vendar je žensk več. Ne zaradi vojnih izgub, te so že nadoknadene, saj se na vsakih sto deklic rodi od 106 do 107 dečkov. Moški so v večini do 44. leta, ker pa imajo ženske daljšo življenjsko dobo, dominirajo med starejšimi in njihovo število še narašča.

... da je bilo po popisu 1981. leta v Jugoslaviji 4,278.000 kmetovalcev, oziroma 20 odstotkov skupnega števila prebivalcev. Samo desetletje prej je bil ta odstotek 39. Od omenjene vsote je samo dobra polovica aktivnih (ti obdelujejo zemljo), drugi pa so tako imenovani vzdrževalni člani. Skrb vzbuja tudi podatek, da je vsak peti kmetovalec presegel šestdeseto leto starosti.

... da imajo Hrvaška, Slovenija, Vojvodina in ožja Srbija izrazito tendenco staranja. Tako imajo moški v Vojvodini povprečno 35 let tin ženske 37 let, medtem ko je to povprečje na Kosovu 24 let za moške in nekaj malega več za ženske. Kako raznolika je naša država je videti tudi po tem, da mladi do 19 leta na Kosovu predstavljajo 52 odstotkov vseh njegovih prebivalcev, medtem ko je njihov delež v Sloveniji 30,6 odstotka. Na temelju takšne starostne sestave prebivalstva je možen sklep, da bo Jugoslavija v letu 2000 imela 25 milijonov prebivalcev, samo 2,7 milijona več kot ob zadnjem popisu.

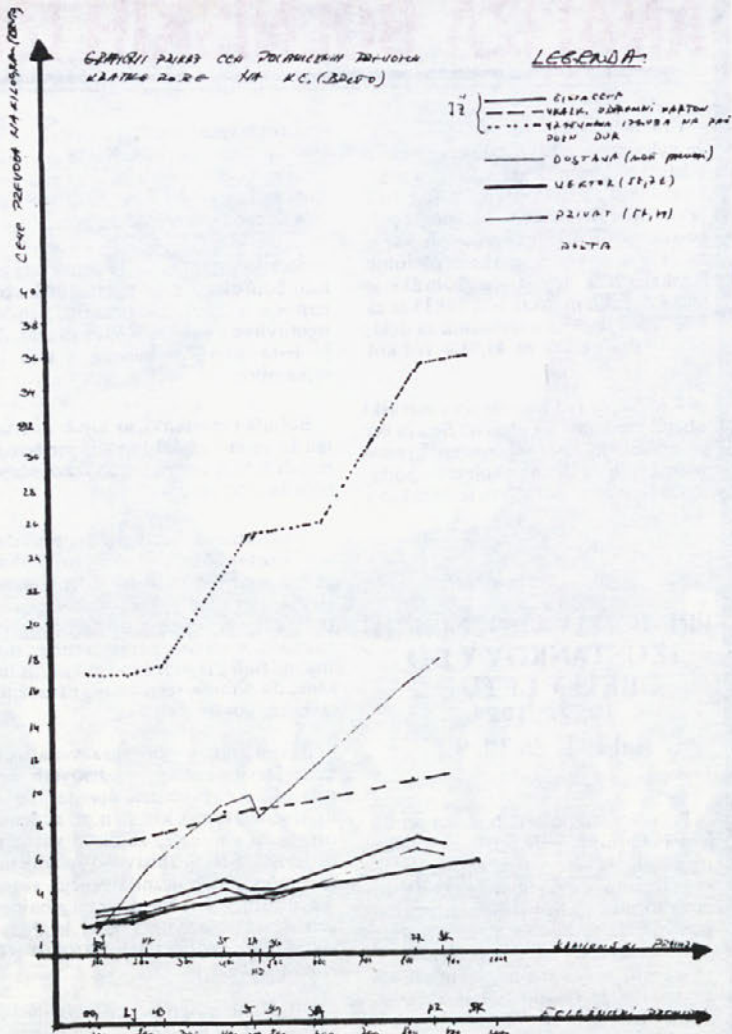
NEKAJ O PREVOZIH

Izračuni in dokazi

Osnova analize je kosovni cenik železnice, cenik PTT storitev v paketnem prometu, cenik našega avto parka in cenik Vektorja. Zaradi primerljivosti je cena vsakega prevoza obračunana na enoto (kg) za vsako relacijo posebej. Osnovni podatki so preneseni na priloženem diagramu in razvidni iz tabel.

Najnižja krivulja (črna), ki jo zasledimo v grafikonu, prikazuje gibanje cen železniških prevozov, vendar je iz naslednje krivulje (črna črtkana) razvidna podvojitve le teh, in sicer na račun dodatnih odpremnih kartonov, kijih železnica predpisuje.

V tem primeru ta krivulja-že presega cene ostalih oblik prevoza. Če pa vzamemo v obzir še čas potovanja blaga po železnici, ki je daljši od časa ostalih prevozov, se nam ta krivulja (črna pikčasta) dvigne čez vse meje, saj sami ceni prevoza in ceni odpremnih kartonov preštejemo izgubo, nastalo

vsled poznejše nastalega dolžniško upniškega razmerja, kar pri 36 obrestih letno pomeni 1 na deset dni, kolikor na primer traje prevoz blaga po železnici.

Če vzamemo kot primer prevoz blaga do Prištine, znaša cena tega (na kg) z vračunanimi odpremnimi kartoni 10,20 din na kilogram. Ko pa

pristejemo še 1 od vrednosti istega blaga, to je 25,20 din, nas prevoz stane 35,40 din po kg. V primerjavi s ceno Vektorja je cena železnice v tem primeru skoraj 5x dražja.

Ta ugotovitev bi lahko vplivala na odločitev v primeru optimalne izkoriščenosti kamionskih prevozov na vseh re-

(nadaljevanje na 9. str.)

	dostava naša vozila		železnica		pošta	Vektor	privat		
	povprečno	prazen nazaj	poln nazaj	čista cena prev. na z odprem. kartonom	vkal. izguba zaradi zap. dur	cena prevoza	cena prevoza	cena prevoza	
Zagreb	1,80	2,60	1,40	2,04	7,04	17,12	29,29	2,2	1,9
Ljubljana	1,65	2,60	1,40	2,04	7,04	17,12	29,33	2,2	1,9
Maribor	5,05	5,10	2,65	2,50	7,50	17,58	29,99	2,7	2,3
Split	8,90	9,35	4,80	3,40	8,40	25,20	30,63	4,7	4,4
Novi Sad	8,15	9,56	4,88	3,50	8,50	25,30	30,63	4,03	3,78
Beograd	8,49	10,00	5,08	3,60	8,60	25,40	30,63	4,03	3,80
Sarajevo	9,41	9,41	4,78	4,00	9,00	25,80	30,63	4,03	3,80
Priština	16,36	16,36	8,25	5,20	10,20	35,40	30,63	7,14	6,90
Skopje	17,80	17,80	9,00	5,40	10,40	35,60	30,63	6,60	6,36

(nadaljevanje z 8. str.)

lacijah, vendar pa lahko vpliva na izbiro tržišča v trenutnih pogojih gospodarjenja, kar bi nam prevoze kratke robe pocenilo vsaj za 5-letno.

V primerjavi s cenami PTT storitev v paketnem prometu, vidimo, da so toedine, ki presejajo cene železniških prevozov, vendar pri relacijah nad 700 km železniške tarife pre-rastejo tudi cene poštnega prometa.

Ta ugotovitev torej kaže na uporabo poštnega prometa le v zelo nujnih primerih.

Od hitre, točne in prijazne dostave lahko zavisi v dobršni meri tudi uspeh prodaje. Soferji iz Betni skrbe, da je temu tako. Če se jim kaj pokvari, navadno popravijo kar sami, seveda ako ne gre za kaj bolj zapletenega. V Vezilu pa so se našli tudi zaradi dejstva, ker že dolgo ni nihče o njih ničesar napisal. (Foto: Branko Matkovič)

Kot vidimo iz tabele in grafikona, so kamionski prevozi najcenejši. Prednost le teh je v hitri dostavi, in sicer v skladišča kupca ter dodatni odpremi kartoni, ki jih priteh prevozih ne uporabljamo.

Cena 60 dodatnih odpremih kartonov (60 x 250, 15.000.-), katere bi potrebovali za količino blaga, ki ga dostavimo z enim kamionskim prevozom, dvakrat presega ceno kompletnega kamionskega prena krajših relacijah (do 200 km).

Za krajše relacije (do 150 km) so torej najcenejši prevozi z našimi dostavnimi vozili, za daljše pa prevozi Vektorja, saj se naša vozila v vseh primerih ne bodo vračala polna.

Kot predsednik OO ZSMS TOZD Konfekcija sem imel nalogo, da pripravim načrt za izlet mladine iz Betni. Program sem izdelal, izlet je že za nami, zato bom opisal izlet na nekoliko drugačen način. Zato, ker nam je bilo na izletu lepo, zato, ker naj tudi tisti, ki so mislili, da izleta zaradi njih ne more biti, preberejo, kako je bilo, pa tudi zaradi tistih, ki so bili na izletu, da se še enkrat spomnijo lepih trenutkov, ki smo jih preživeli skupaj. Zgodba je resnična, osebe bom imenoval po imenih (upam, da mi ne bodo zamenili), vendar pa bo tudi sicer vsak udeleženec izleta v tej zgodbi našel sebe.

Zbrali smo se v soboto pred našo delovno organizacijo. Bilo nas je dovolj, lahko bi rekli „Betni v malem“. Še zaspali, a vendar polni pričakovanja, smo se v mrzlem, a kljub vsemu sončnem jesenskem jutru odpeljali proti Novemu mestu. Prvo postajo smo imeli v Trebnjem, kjer je bil zajtrk, se pravi kavica.

da teh žic že dve sto let niso menjali, in da so že na štirih mestih pretrgane. V svojih mislih se je Branko gotovo že videl obdanega z venci in z veliko množico na pogrebu. Nekateri preplašeni, drugi spet korajžni, a vendar zadovoljni, smo se primajali do svojega avtobusa. Takoj za tem smo se odpeljali do hotela, kjer smo prenočevali. Večerja je bila imenitna, razen grozdja, s katerim bi lahko razbijali šipe. Po večerji smo odšli v disco.

Tam smo plesali, se zvijali in skakali tako, da je nazadnje Jože iz skladišča obupan priznal, da bi najraje odnehal, ker da drugi skačejo višje od njega. Toda fant se ni vdal. Skakal je vse višje in višje, tako da je nazadnje ob pol štirih zjutraj odnehal v svoji hotelski sobi v postelji. Še večji hec pa se je dogajal v recepciji hotela „Stane Žagar“, kjer sta Branko in Ervin ob spremljavi Ervinove kitare pela serenade recepciji, ki je bil v službi. Tudi sam sem delno kriv zato, ker sem jima pomagal. Receptor je bil nad petjem tako navdušen, da je pozabil na službo. Prinesel nam je pijačo, še posebno zato, ker smo mu zapeli lepo slovensko narodno „Mi, Slovenci, vinca ne prodamo.“

To je bilo seveda za lahko noč. Kose je večina po polnoči vračala v hotel, je presenečena ugotavljala, da nima kje spati. Nekateri in nekateri se so znašli in se kljub vsemu grel: najslabše pa se je godilo Željku, ki je spal s televizijo. Spati v hotelju celo noč ni nič prijetno. To je začutil tudi Željko, drugi dan. Sicer pa smo z Željkom glede odhoda imeli vedno težave. Že zjutraj, ko smo šli iz Metlike, je zamudil petnajst minut. Ko smo se po zajtrku odpravljali proti slapu Savice, je spet manjkal Željko. Šel sem ga iskat in ga našel v recepciji v nogavicah. Spraševal je, kje so njegove „čizmičice“. Nobena izmed deklet pa ni povedala, v čigavi sobi je Željko pozabil „čizmičice“.

Končno smo se odpeljali naprej, toda že po dobrih petsto metrih smo ugotovili, da manjka tudi Ervin. Naj povem, da je Ervin ostal na WC in se potem kar peš odpravil za nami. Mi smo ga seveda počakali. Ko je prišel, je dejal: „Veste, ko ste odpeljali brez mene, sem bil hladek ko špricer“. Vraga ne bo hladek, ko pa je v mrzlem jutru hodil za nami v sami srajci. Imeli pa smo s seboj tudi dva „sanitarna inšpektorja“, vendar pa teh dveh ne bom imenoval, posebej zato, ker sta „svojo nalogo“ opravila že v Bohinju. Ko smo bili končno spet vsi zbrani, smo si ogledali lepote Savice, zatem soteske Vintgar in nazadnje še Bleda. Na Bledu so se začeli spet problemi, ker smo tu imeli koso.

Nekateri smo hrano dobili prej, drugi kasneje. Najbolj sta se razburjala Ervin in Branko. Zaradi svinjske pečenke. Na to pečenko sta čakala celo uro, tolažila pa sta se s tem, da so kuharji dovolj hitri, in da bodo prašiča zagotovo ulovili. Nekdo je namreč pripomnil, da kuharji tečejo z noži v rokah za prašičem okoli Blejskega jezera. Ko je bilo prase „ulovljeno“, predelano v pečenko in pojejo, smo se odpeljali proti Lescam. Tu pa smo se vozili iz letalom. Nekateri so se peljali prvič, zato je bilo tudi malo treme in pa strahu. Spet je bil na sceni naš znanec Branko iz krojinice. Sprva ni hotel slišati o vožnji z letalom, vendar pa so ga dekleta le prepričala. Še prej je naročil, kakšen venec mu naj kupimo. Vse je bilo v redu, dokler pilot ni nagnil letala na levo stran. Tedaj je Branko v strahu objel pilota okrog vratu. Sodelavka Nevenka pa je celo vozila letalo, kajti v strahu je zgrabila za krmilo.

Nazadnje smo na poti domov izlet pošteno zalili na Jugorju. Takšen je bil torej izlet. Za večino je bil prav gotovo lep, nekaj pa jih je bilo verjetno razolaranih.

IVAN MALEŠIČ

... da so zanimivi podatki glede demografskega staranja. 1948. leta je bila povprečna starost moških 27, žensk pa 29 let. Te številke so 1981. leta zrastle na 32 in 34 let.

... da je brez šolske izobrazbe v Jugoslaviji 2,314.632 ali 13,7 odstotka prebivalstva. Od tega je 611.000 moških, žensk pa trikrat več. Največji odstotek neizobraženih imata Kosovo (25,7 odstotka ali 239 tisoč) in SR BiH, na koncu tabele pa je Slovenija z 1,4 odstotka. 4.103.431 Jugoslovanov (24 odstotkov) ima dokončano osemletko, 4.323.000 (25,5 odstotka) srednjo, 416 tisoč (2,5) višjo in 528 tisoč (3,1 odstotek) visoko izobrazbo. Te številke zares puščajo daleč za sabo tiste izpred desetih let.

... da je 874.974 naših državljanov, po podatkih zadnjega popisa, na začasnem delu na tujem. Zvezni zavod za statistiko ugotavlja, da je med temi približno 250 tisoč družinskih članov delavcev. Iz Bosne in Hercegovine je na tujem 182.940 ljudi, iz Črne gore 18.843, iz Hrvaške 210.330, Makedonije 100.922, Slovenije 53.483 in Srbije 308.464 ljudi. Med jugoslovanskimi državljani pa je bilo nekaj tudi tujih, ki so se izjasnili za Belgijce (68), Dance (37), Angleže (145), Francoze (567), Nizozemce (118), Švicarje (90), Švede (216) in podobno.

... da je urad za pripombe in pritožbe skupščine Jugoslavije v letošnjem prvem polletju dobil 7375 zadev, kar je za 14 odstotko več kot v enakem lanskem obdobju. Največ pritožb (5036) so prizadeti poslali pismeno, v 2340 primerih pa so občani zahtevali sprejem v skupščini. Na seji komisije skupščine SFRJ, kjer so obravnavali pritožbe, so ugotovili, da se največ pritožujejo delavci iz neposredne proizvodnje, upokoenci in kmetje. Tudi v tem primeru ne moremo postreči s podatkom, koliko pritožb je v naše glavno mesto romalo iz Bele krajine, pravzaprav naše Beti.

PROGRAMSKA KONFERENCA

... da v SFRJ čaka na telefonske priključke okoli 2,2 milijona kandidatov, od tega v Sloveniji več kot 100 tisoč. Zanimanje za telefon povečuje predvsem bencinska stiska. Prvotno zastavljeni načrt razvoja telefonije v Jugoslaviji bodo morali, kot kaže, razpoloviti. Trenutno je pri nas okoli 2,4 milijona telefonskih naročnikov, se pravi le nekaj več, kot je kandidatov za tovrstno komuniciranje. Ker pa nameravajo PTT organizacije v razvoj do 1985. leta vložiti le 45 milijard dinarjev, kar je pol manj, kot so prvotno predvidevali, je več ali manj že jasno, da do tedaj ne bo dobilo telefona 1,6 milijona kandidatov. Glede števila telefonov na 100 prebivalcev smo še vedno na predzadnjem mestu v Evropi.

... da je slovenski izvršni svet z rezultati enoletnega obdobja omejevanja porabe bencina in plinskega olja zadovoljen. Oskrba z motornim bencinom je bila od oktobra 1982 do septembra 1983 brez motenj zaradi učinkovitih ukrepov za zmanjšanje porabe, varčevanja porabnikov, in, dajmo roko na srce, zaradi podražitve goriva. Poraba je bila kar za petino manjša, kot v enakem obdobju minulega leta.

ŠE BO ŠLO TAKO NAPREJ

S poslovnim partnerjem sva se na Beograjskem sejmu pogovarjala tudi o pomanjkanju nekaterih tekstilnih izdelkov, namenjenih predvsem ženskemu spolu. Zaskrbljen mi je razlagal, kakšne težave imajo zaradi tega pri doseganju plana in z načrtovanjem osebnih dohodkov. Poleg nogavic, nedrčkov... se vse težje v zadnjem času dobi tudi spodnje perilo iz bombaža, našteva. Resne stvari in resno se drživa. Kar naenkrat pa se mu nasmejejo oči. „Veš“, pravi, „to pomanjkanje za nas moške niti ni tako slabo. Vse več žensk že hodi okrog brez nedrčkov, če bo šlo tako naprej, bodo hodile še brez...“

Občinska organizacija SZDL Metlika je imela v novembru programsko volilno konferenco. Vsega, kar je bilo napisanega in govorjenega, ne bomo objavili, odločili smo se le za izvlečke, in sicer o socialni politiki, vzgoji in izobraževanju, stanovanjskem gospodarstvu, varovanju okolja, kulturi in telesni kulturi, družbenih organizacijah in društvih ter o kadrovski politiki. Poseg v gradivo je sicer malce grob, ker izniči prizadevanja SZDL tudi na drugih področjih, vendar se nam zde izbrane teme za naše bralce zanimive, privlačne in koristne. Toliko v opravičilo pripravljalcem gradiva za programsko volilno konferenco.

SOCIALNA POLITIKA

Pri uresničevanju socialne politike so narejeni pomembni premiki. V razreševanje so se uspešno vključili dejavniki v OZD in KS. Različne oblike socialne pomoči že temeljijo na oceni dejanskega materialnega stanja posameznika in njegove družine, oziroma razmer, v katerih živi. V odločanje o teh pravicah se vključujejo tudi krajanji v KS in delovni ljudje v OZD, ki najbolj poznajo razmere svojih sokrajanov in sodelavcev.

S sistemom socialno varstvenih pomoči, subvencijami in štipendijami bomo še nadalje v pogojih padanja življenjskega standarda urejali in zagotavljali socialno varnost nujno potrebnim, ob tem pa je potrebno usmeriti vse moči in sile delovnih ljudi ter občanov v ustvarjanje takšnega dohodka in standarda, da bo vsak delavec z lastnim delom in ne s socialno pomočjo, preživeljal sebe in družino.

Družbenoekonomski odnosi v zdravstvu se ne odvijajo zadovoljivo, saj neusklajenost na tem področju delovne ljudi in občane v raznih slovenskih občinah postavlja v različen in neenak položaj. Usklajenost obsega pravic in obveznosti za pokrivanje stroškov zdravstvenega varstva vključno s samoudeležbo uporabnikov ustvarja nezadovoljstvo med občani. O sistemskih spremembah na področju zdravstva in temu ustreznih dokumentov smo organizirali v SZDL široko javno razpravo.

SZDL se je leta 1981 aktivno vključila v razreševanje samoupravnih odnosov v Zd-

ravstvenem domu, kjer je SOB sprejela ukrepe družbenega varstva.

Velik interes delovnih ljudi in občanov je zbudil s spremembami in dopolnitvami tudi novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. V široki javni razpravi v vseh temeljnih sredinah je bilo potrebno pojasnjevati in razjasniti vrsto vprašanj, oblikovale pa so se tudi konkretne pripombe in predlogi.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

V aktivnosti pri uveljavljanju preobrazbe vzgoje in izob-

Varovanje okolja

Na tem področju se srečujemo s pojavi malomarnega odnosa do okolja. Z željo, da se stvari premaknejo na bolje je bil ustanovljen KO za varstvo okolja, ki je skupaj s Turističnim društvom organiziral nekaj konkretnih akcij, vendar pa se še ni toliko afirmiral, da bi vzbudil delovne ljudi in občane, da spremenijo svoj mačehovski odnos do okolja.

okolje in ki v praksi realizira prizadevanja po povezanosti šole in prakse. Ta program us-

INŠTRUKTORICE IN UČENKE: Proizvodno delo, ki ga opravljajo učenke med šolskim letom, je zahtevna naloga. Ponekod se je lotijo resno, drugod z manjšo prizadevnostjo. Črnomaljski TOZD je treba pohvaliti, čimprej pa se bo treba dogovoriti tudi za plačilo inštruktorjev ter učencev. Po Sloveniji je to zelo neenotno urejeno. Z naše slike nas gledajo črnomaljske inštruktorice in učenke, ki so trenutno na proizvodnem delu. (Foto: A. B.)

raževanja se je aktivno vključila tudi SZDL, zlasti preko sveta za vzgojo in izobraževanje, ki je aktivno sodeloval pri nastajanju mreže šol in pri usmerjanju mladih v šole proizvodnih usmeritev, kjer smo dosegli zadovoljive rezultate. K temu je prispevala tudi tekstilna usmeritev usmerjenega izobraževanja IC Beti, ki se je trdno vrasla v življenjsko in delovno

merjenega izobraževanja, ki se sicer otepa s kadrovskimi in prostorski težavami ima vsa leta zadostno število učencev iz celotne dolnjske regije, največ pa se jih šola za naše tekstilne organizacije.

Preobrazo vzgoje in izobraževanja pa se še vendar ni dovolj uveljavila na vseh področjih. Slabo se uveljavlja izobraževanje iz dela, predvsem že

Kadrovska politika

V preteklem mandatu je bilo izvajanje kadrovske politike vsakodnevna življenjska naloga organov SZDL, le-ti so redno spremljali, usklajevali in vodili aktivno vlogo pri uresničevanju družbenega dogovora in sprožali in vodili demokratične kadrovske postopke za volitve organov in posameznih funkcionarjev v občini.

V tem obdobju smo večkrat tudi temeljito ocenjevali uresničevanje kadrovske politike tako v SZDL kot tudi v frontnih delih in skupščini občine. Organizirana pa je bila tudi posebna problemska konferenca.

PROGRAMSKA KONFERENCA

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

Ko za uveljavljanje družbeno-ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva je skupaj s samoupravno stanovanjsko skupnostjo nadaljeval z organiziranjem hišne samouprave in volitvami zborov stanovalcev in vključenjem le-teh v življenje KS. Na tak način in s spremenjeno organiziranostjo skupščine in organov samoupravne stanovanjske skupnosti so bile ustvarjene boljše možnosti za uveljavljanje vloge stanovalcev pri gospodarjenju s stanovanji v družbeni lasti.

Kljub prizadevanjem pa hišna samouprava marsikje še ni učinkovito zaživela, saj kljub ustanovljenih vseh IO skupnosti stanovalcev še ne pomeni, da so stanovalci tudi dejanski

KULTURA IN TELESNA KULTURA

Z razvojem socialističnega samoupravljanja postaja tudi kultura vse bolj nepogrešljivi del vsakdanjega življenja. V tem obdobju smo širili možnosti za nadaljnji razvoj in uveljavljanje samoupravljanja v kulturi. Prizadevali smo si, da bi kulturna politika postala nepogrešljiva sestavina delovanja in razvoja vsake OZD in KS. Kljub dogovorom in vspodbudam so jo le tu in tam vnesle v svoje programe le nekatere OZD in KS.

Prav tako ne moremo govoriti o razviti obliki svobodne menjave dela, saj je še čutiti vpliv starih delitvenih mehanizmov, v katerih se premalo upoštevajo kulturne potrebe in interesi delovnih ljudi in občanov.

Z namenom pospešitve samoupravne organiziranosti in podružbljanja kulture je ustanovljeno na pobudo Svetaza kulturo več programskih svetov, v OZD in KS pa bo potrebno poskrbeti za kulturne animatorje in strokovne delavce pri vodenju amaterskih dejavnosti.

Velik napredek je narejen na področju amaterske ljubiteljske dejavnosti, ki se je ob aktivni vlogi Zveze kulturnih organizacij močno razširila tako po vsebini, kot organizaciji novih skupin in društev.

Telesno kulturne aktivnosti so v občini usmerjene predvsem v razvoj množičnosti, kot temeljni osnovi razvoja telesne kulture. Tako imamo že nekaj primerov, da telesnokulturna društva s svojo športno rekreacijsko dejavnostjo dosegajo vidne rezultate pri razvoju množičnega udejstvovanja občanov.

DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA

Pomemben člen pri uresničevanju SZDL kot fronte vseh organiziranih socialističnih sil so tudi družbene organizacije in društva. Na tem področju so doseženi pomembni rezultati, ki vplivajo na naš socialistični razvoj in nas zato tudi obvezujejo, da jim posvečamo več pozornosti. Vse premalokrat se namreč zavedamo, da predstavljajo družbene organizacije in društva veliko in pomembno vlogo pri vsakdanjem političnem in aktivističnem delu.

O družbenih organizacijah in društvih smo v SZDL organizirali posebno problemsko konferenco, ki je temeljito analizirala delovanje in pokazala na pozitivne premike in tudi na slabosti. Ugotavljamo, da nekatera društva nimajo niti osnovnih pogojev za delo kot so prostori, finančna sredstva ipd, druga pa z iznajdljivostjo in nesebičnim razdajanjem posameznikov zagotavljajo najnужnejše. Zaradi nemalokrat slabih pogojev dela so družbene organizacije in društva v KS in TOZD vse premalo aktivno vključene v razreševanje aktualnih družbenopolitičnih in ekonomskih vprašanj. Pri spremljanju aktivnosti je KO za družbene organizacije in društva ugotovil, da nekaj društev formalno še obstaja, dejansko pa je njihova aktivnost zamrla. V teh primerih poskuša aktivnost vzpodbuditi ali pa sproži postopek razpustitve društva. Zaradi kadrovske težave in premajhne usposobljenosti velik o društev kljub organiziranim seminarjem za finančno in blagajniško poslovanje ni predložilo SDK zaključnih računov. S svetovanjem in pomočjo je KO odigral pomembno vlogo, saj bi sankcije, ki so opredeljene še bolj zavrle dejavnost.

KK SZDL so ponekod premalo storile na spoznanju, da je mesto usklajevanja in uresničevanja širših interesov društev znotraj SZDL, kjer morajo družbene organizacije in društva odigrati aktivno in ustvarjalno vlogo.

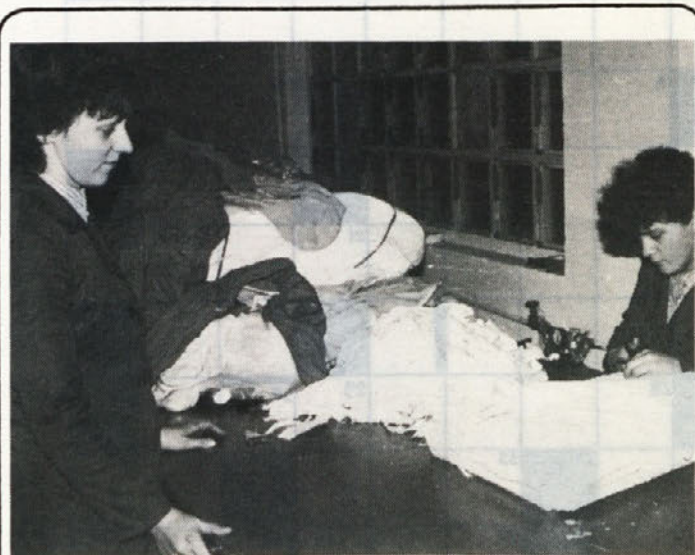
OTROCI OBISKALI MAME

Učenci nižjih razredov osnovne šole iz Žakanja so vsako leto skupaj z mladinkami, delavkami v Betinem tozdu v Žakanju, pripravili kulturni program. Letos so se z recitacijami in ritmičnimi vajami prvič izkazali tudi ob 29. novembru ter tako delavkam izkazali še posebno pozornost. Šivilje v tozdu so takšnih obiskov zelo vesele, zlasti še, ker je to hkrati tudi nagrada njihovih otrok.

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti moje drage sestre Đurde Kordič se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz službe kontrole kvalitete za podarjeni venec, izraze sožalij, sočustvovanje ter za spremstvo na njeni zadnji poti.

Mirjana Vrlinič

V VEČ ORGANIZACIJAH: Šolsko proizvodno delo imamo v več delovnih organizacijah. Tako v Beti, Kometu, Novoteksu in Labodu. Upoštevamo pač to, da gredo k proizvodnemu delu učence v tisto delovno organizacijo, ki je najbližja njihovu bivališču. Sicer pa mora delovna organizacija, ki sprejme učence na proizvodno delo, zagotoviti udeležencem malico, zaščitna sredstva in povrnitev stroškov za vožnje na delo in z dela. V tej številki Vezila smo posvetili malo več pozornosti proizvodnemu delu zato, da bi ga bralci spoznali, delavci pa da ga ne bi imeli za nujno zlo. Zavedati se moramo namreč, da bodo te učence kaj kmalu delavke delovnih organizacij, ki jih zdaj spoznavajo. (Foto: A. B.)

zaposlenih delavcev brez kvalifikacij. V OZD kljub prizadevanjem sindikata in ostalih DPO še niso povsod normativno uredili svojih izobraževalnih funkcij, prav tako pa premalo usmerjajo svoje delavce v izobraževanje.

Velik napredek je narejen tudi na varstvu, predšolski vzgoji otrok, vendar največ le v sklopu VVZ. Tako je ostalo še veliko odprtih in nerešenih

nosilci vseh samoupravnih odločitev.

vprašanj zlasti o organizaciji vzgoje po KS in raznih oblikah izven vrteca, pa tudi vključevanje romskih otrok v vzgojno varstveni proces.

Pri vzgoji in varstvu otrok je pomemben dejavnik na novo ustanovljena Zveza prijateljev mladine in društva po KS.

Ne hodi tja, delajo kakor v Nemčiji

Tovarna za predelovanje žice Goražde je nenavadna tovarna. Ponos naše črne metalurgije, kot pravijo. Izdeluje kakovostno žico od pol centimetra do črt milimetra premera. Obsežno in brezhibno urejeno tovarniško dvorišče je vse v zelenju, vrtnicah. Da ne bi zemlja ostala neizrabljena, so tu zasadili tudi 1500 višenj. Travo kosijo in jo sušijo, seno prodajo. Mimogrede so letos med višnjami zasejali še fižol. Letina je bila malo slabša, samo 700 kilogramov. Tuti to je dobro.

Tovarna je na „slabem glasu“, ne hodi tja, pravi marsikdo, tam dosti delajo, kakor v Nemčiji... Pravijo jim, da so neradodarni, skopuhi, imajo denar, vendar ga nočejo dati. Še kadar peljejo goste na kosilo, je, kot da bi plačevali iz lastnega žepa.

Tudi vam bo vsak delavec rekel, če ne bi tako delali, ne bi ničesar imeli. Tovarna pa ima zdaj tolikšno mesečno realizacijo kot v celem letu 1974.

— Samo pravo nagrajevanje dela lahko reši probleme. Če za proizvodnim načrtom ostanemo za tri odstotke, se morajo za toliko zmanjšati tudi osebni dohodki, in narobe. Če dobivamo zmeraj enake kuverte, ni spodbude. Ključ stabilizacije je v kuverti, meni Milosav Čarapić.

V tej tovarni so močno razvili načelo nagrajevanja. Lahko bi rekli, da so uvedli nove

odnose in razmerja. Recimo, tehnik v proizvodnji ima za 10 odstotkov boljši osebni dohodek kakor njegov tovariš v režiji. Najboljši delavec v proizvodnji zasluži tudi slabe tri stotine milijone. Ali takole, prejemi delavcev, ki opravljajo popolnoma enako delo, se lahko razlikujejo, in to se tudi dogaja, tudi za milijon dinarjev.

Tukaj nismo videli nikogar, da bi se sprehajal po tovarni. Ne pijejo kave, edinole delavec v nočni izmeni prinašajo kavo na delovna mesta, kjer je to v prid proizvodni. Pravilnik točkuje vsak prispevek k proizvodnim rezultatom in odšteje vsako škodo ali napako. Proizvodnja ima neverjetno malo izmeta. Kotlovnica je prihranila 300 milijonov. Pri enakem obsegu proizvodnje

kakor tam so porabili 15 odstotkov električne energije manj. Zavest o potrebnosti varčevanja in prihrankov je visoka, in kako tudi ne bi bila, ko pa vsi vedo, da zaslužijo milijardo, če zmanjšajo poslovne stroške že samo za en odstotek; če gre pol prihranka za osebne dohodke, se ti zvišajo za deset odstotkov.

Tovarna doslej še ni imela izgube.

— Dovolj bi bilo, da bi pustili samo za tri mesece, pa bi si nabrali deset milijard izgube, trdi Ibro Mašala.

Vprašali smo, ali je med člani ZK kaj slabih delavcev.

— Tri smo izključili, pravi Abdulah Kuljuh. Še nekaj je takšnih, ki bi to zaslužili, vendar smo tokrat kaznovali samo tiste, ki delajo najhujše napake (ki so leni pri delu, zamujajo ali ne prihajajo na delo...).

— Ni težko nagnati delavca iz proizvodnje, je nekdo pri-

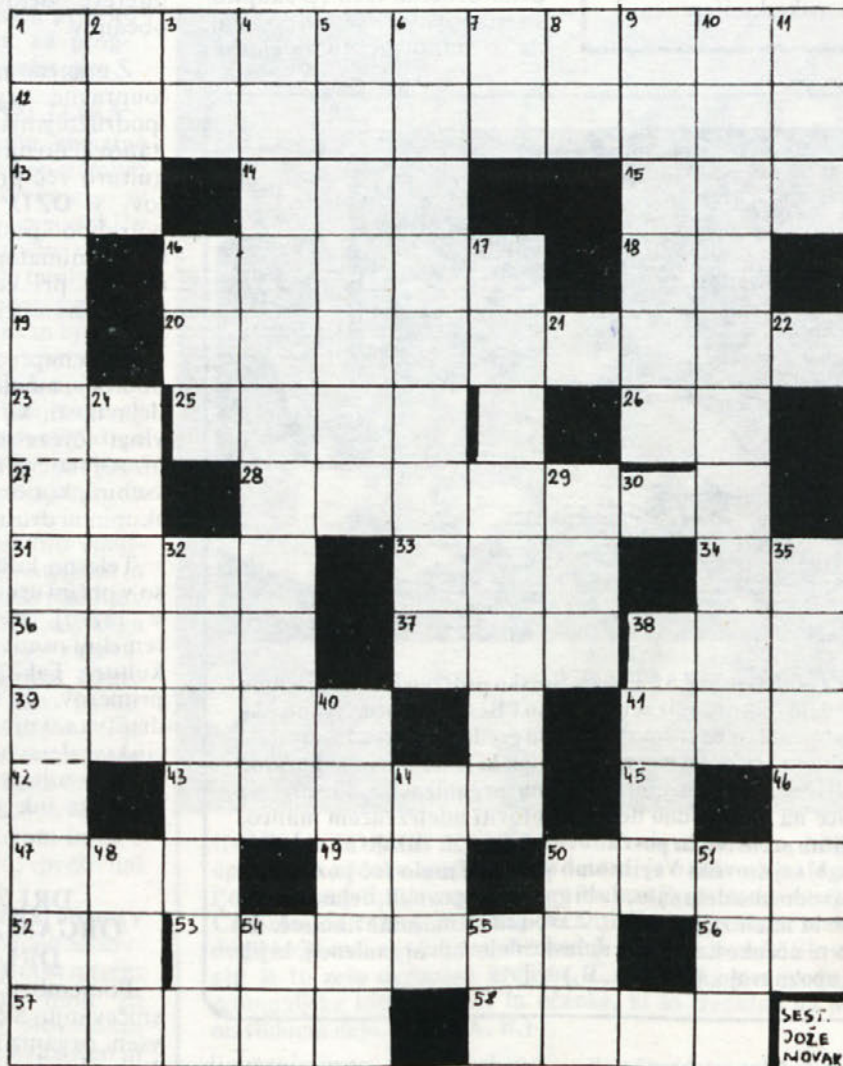
pomni dosti lažje kakor iz režije ali delovne skupnosti.

— Ne, mi nismo izključili delavcev, je odgovoril Abdulah, temveč nedelavce.

— Menim, da morajo za proizvodno disciplino odgovorjati tudi vodilni, pravi Slavko Petković. Direktor ne sme dopustiti, da pride skozi vrata slab delavec.

— Nekaj bi vprašal, se je oglasil Petko Subotić. Ali so se v boj za stabilizacijo vključili vsi deli naše družbe enako. Mišlim, da se niso. Kakšno je zdravstvo, vse polno je bolniških, sisi jemljejo gospodarstvu preveč denarja, sodišča pa — mi vržemo slabega delavca ven, ona pa nam ga pošljejo nazaj... Mi v gospodarstvu se lahko pretegnemo od dela, ampak če na drugi strani nekdo razsipa...

Sogovorniki so opozarjali tudi na kadrovsko politiko. Veliko pripomb so imeli.

VODORAVNO: 1. 31. december, 12. Zimzelena rastlina z rožnatimi cvetovi, 13. Glavništevnik, 14. Dinar, 15. Žensko ime (Peroci), 16. Oseba iz opere „Prodana nevesta“, 18. Boksarski klub, 19. Dušik, 20. Privrženc unitarizma, 23. Olga Valjavec, 25. Ime direktorja TOZD konfekcija Črnomelj, 26. Naša in tuja črka, 27. Nikalnica, 28. Poslovni del mesta (v Srbiji), 31. Posebna oblika kisika, 33. Smith, 34. Igra na deski, „japonski šah“, 36. Alokoholna pijača, 37. Jugoslovanska narodna armija, 38. Starocerkvenoslovanski polglasnik, 39. Sin Agamemnona in Klitemnestre, 41. Češka pritrdilnica, 42. Liter, 43. Alpinist iz Splita (Božič), 45. Meter, 46. Nemčija, 47. Vzhod, stran neba, 49. Solmizacijski zlog, 50. Geometrijsko telo, 52. Kazalni zaimek, 53. Muslimansko „gospod“, 56. Orešković Evgen, 57. Vrsta antibiotika, 58. Mehanica. NAVPIČNO: 1. Voščilo za NOVO LETO, 2. Atom z električnim nabojem, 3. Lovska družina, 4. Ena od redkih otroških bolezni, 5. Knjižna izdaja, 6. Zdravstvena ustanova, 7. Tine Nemanič, 8. Ribiška družina, 9. Krajna Pelješcu, 10. Znamka nemških avtomobilov, 11. Osebni zaimek, 16. Boter, 17. Omilitev, 21. Polmer, 22. Tona, 24. Visok muslimanski uradnik v sultanski Turčiji, 29. Hrvaški Petrol, 32. Vrsta družabnega plesa iz Amerike (2/4 takt), 35. Pripomoček za delo, 38. Goranova pesnitev, 40. Redkejša moško ime, 44. Grški bog poljin gozdov, 48. Radiotelegrafski klic na pomoč (npr. z ladje), 50. Čistilno sredstvo, 51. Severni jelen, 54. Železo, 55. Državna založba.

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Kometa, ureja uredniški odbor: Toni Gasperić (glavni in odgovorni urednik), Slobodanka Videtić, Janez Zele, Desimir Milovanović, Vida Šegina, Marija Jakljević, Jože Gerkiš, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigić, Zdenka Gerkić, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Zele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miodir Čikić, Ivan Brodarić in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj. Vezi- lo izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. grafična priprava in tisk DITČ Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, Metlika.